

S. Sayısı : 188

Atatürk Anıt - Kabir İnşasına dair olan 4677 sayılı Kanuna ek Kanun tasarısı ve Bayındırlık ve Bütçe Komisyonları raporları (1/689)

T. C.

Başbakanlık

Muamelaat Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71/1395

1 . II . 1950

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Atatürk Anıt - Kabri inşasına dair 4677 sayılı Kanuna ek olarak Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 31 . I . 1950 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

Ş. Günaltay

Atatürk Anıt - Kabir inşaatı yeni ödeneği hakkında gerekçe

Atatürk Anıt - Kabiri inşaatı: 22 . II . 1944 gün ve 4677 sayılı Kanunla verilen 10 milyon liralık gelecek yıllara geçici taahhütlere girişme yetkisine dayanılarak (9 751 240) liralık keşif bedeli üzerinden eksiltmeye çıkarılmış ve 21, 66 tenzilâtle değişik fiyat esası üzerinden 31.XII.1949 gününde bitirilmek üzere 29 . IX . 1945 gününde sözleşmesi bağtlanarak işe başlanmıştır.

Asırlara intikal edecek olan bu âbidenin projeleri som kârgir olması esasına göre hazırlanmış iken yapılan sondajlar neticesinde çok ağır olan bu kitle için temel zemini yeter derecede müsait bulunmayışı statik hesapların tanziminde son zamanlarda memleketimizde sık sık vukua gelen zelle tesirlerinin daha ehemmiyetli bir surette nazarı itibare alınmasını icap ettirmiştir. Teknik Üniversite profesörlerinin de iştirak ettiği bir komiyon tarafından yapılan incelemeler sonunda kitlenin hafifletilmesi ve daha bağlantılı olabilmesi için son kârgir sistemi yerine betonarme iskelet ve içi dışı taştan olan bir sisteme göre inşa edilmesine karar verilmişti. Gerek bu sistem değişikliği ve gerek mukavelenin yapılması sırasında fiyatların düşmeye doğru gösterdiği temayül dolayısıyla diğer büyük işler gibi bunun da mütehavvil fiyat esası üzerinden ihale edilmiş isede bu müddet zarfında fiyatlarda tahmin hilâfına yükselmeler oluşu diğer taraftan yeniden bir kısım arazinin daha istimplâkine zaruret hâsıl olması ve ayrıca 642 bin metre karelik tutan Anıt - Kabir sahasının anıt inşaatına muvazi olarak muntazam bir park haline getirilmesi icap ettiğinden yukarıda yazılı husus nazarı itibare alınarak yapılan takribi hesap neticesine göre bu yapının bütün teferruatı ile ikmal için daha (14) milyon liraya ihtiyaç olduğu tesbit edilmiş bulunmaktadır.

Mozole, müstemilât, alle, park kısımlarından müteşekkil olan Anıt - Kabir'in bu günkü inşa durumu şu şekildedir:

1. Mozolde temel kısmı tamamen ikmâl edilmiştir. Ara katı yıl sonuna kadar ikmâl edilecektir.
2. Müstemilâttan asker, ara kat ve idare binaları çatıya müze kabul kısımları birinci kata kadar olan kaba işleri yıl sonuna kadar ikmal edilecektir.
3. Alle ve giriş kuleleri kaba inşaatı tamamen ikmâl edilecektir.

Bundan sonra yapılacak işler :

1. 65.000 metre karelik sahanın kamulaştırılması,
2. Mozolede:

Ara kattan yukarı kısmının inşası,

3. Müstemilât binalarının kaba kısımlarının ikmali,

4. Yukarıda yazılı binaların her türlü kaplama, doğrama, tesisat ve tezyini işleri ile mefruşatı,

5. Parkın toprak işleri, ihata duvarları, yolların ağaçlandırılması ve her nevi tesisatın ikmali.

1949 yılı sonunda müddeti tamamlanan 4677 sayılı Kanunla alınan yetki 10 milyon ve senelik tekiye miktarı 2,5 milyon ilra olduğuna göre teklif edilen tasarı ile yetki miktarı 24 milyon liraya ve işin kısa bir zamanda tamamlanması için yıllıködeme miktarı da 4 milyon liraya çıkarılmaktadır.

Bayındırlık Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bayındırlık Komisyonu

Esas No. 1/689

Karar No. 13

4 . II . 1950

Yüksek Başkanlığa

Anıt ve Kabir inşasına dair 4677 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı ve gerekçesinin sunulduğu hakkındaki Başbakanlığın 1 . II . 1950 gün ve 71/1395 sayılı yazısı ve buna ilişik evrak Yüksek Makamınızca komisyonumuza havale buyurulduğundan Bayındırlık Bakanı ve Müsteşarı ile Bakanlığın alâkalı memurları ve Maliye Bakanlığı temsilcisi hazır olduğu halde komisyonumuzca okundu ve konuşuldu.

4677 sayılı Kanunla verilmiş olan 10 milyon liralık gelecek yıllara geçici yüklenme yetkisinin müddeti dolduğu gibi bu para da hemen tamamen sarfedilmiş ve Anıt - Kabir âbidesi ve müstemilâtının projesi mucibince inşasının ikmali için daha 14 milyon lira ilâvesiyle bu yetkinin 24 milyon liraya çıkarılması istendiği anlaşılmıştır.

Gerek gerekçenin tetkikından ve gerek bu hususta verilen uzun izahlardan projede tadilat ierası bahasına da olsa bu miktardan mühim bir tasarruf temin edilemeyeceği ve kanun teklifinin, kısmen fiyat yükselmesinden ve kısmen de böyle bir âbide için bilâhara memleketimizde tevali eden depremlerin nazarı dikkate alın-

ması suretiyle temelde ve diğer kısımlarda yapılan esaslı tahkimlerden ileri geldiği anlaşılmış ve bu para ile inşaatın tamamen ikmali ve üç sene sonunda âbidenin küşadı mümkün olabileceği Bayındırlık Bakanı tarafından yapılan hesaplara müsteniden beyan ve teyit edilmiştir.

Bu izahat Komisyonumuzca tatminkâr görümlerek tasarı olduğu gibi kabul edilmiştir.

Bütçe Komisyonuna tevdi buyrulmak ricasıyla Yüksek Başkanlığa sunuldu.

Bayındırlık Komisyonu Başkanı

Trabzon

S. Day

Kâtip

Konya

R. Erel

İmzada bulunamadı

Diyarbakır

F. Kalfagül

Kocaeli

A. F. Abasıyanık

Sivas

H. Işık

Sözcü

İsparta

K. Aydar

Burdur

A. A. Çınar

İmzada bulunamadı

Eskişehir

K. Zeytinoğlu

Samsun

Y. Kalğay

Tunceli

M. Tan

Bütçe Komisyonu Raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/689
Karar No. 67

16 . II . 1950

Yüksek Başkanlığa

Atatürk Anıt - Kabir inşasına dair 4677 sayılı Kanuna ek olarak Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 1 . II . 1950 tarihli ve 71/1395 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı Bayındırlık Komisyonu raporiyle birlikte Komisyonumuza verilmekle Bayındırlık Bakanı Şevket Adalan ve Maliye Bakanlığı temsilcisi hazır oldukları halde incelenip görüldü.

Bu tasarı; 22 . XI . 1944 tarihli ve 4677 sayılı Kanunla verilmiş olan on milyon liralık gelecek yıllara geçici yüklenmeere girişme yetkisinin 24 milyon liraya ve yıllık ödeme miktarının da (2,5) milyon liradan dört milyon liraya çıkarılmasını derpiş etmekte ve faizleriyle birlikte 14 milyon lirayı geçmemek üzere yeniden bono çıkarmaya Maliye Bakanının yetkili olacağı hükmünü taşımaktadır.

Anıt - Kabrin inşaatının tamamlanması için lüzum görülen ödenek unsuru ile bunun iltizam ettiği zaman unsurunun izahı tam olarak yapılabilmek maksadiyle bu işin geçirdiği safhaların hatırlanmasında fayda mülâhaz edilmiştir.

I - Müddet ve zaman unsuru :

Müddet ve zaman yönünden konuyu iki safhada mütalâa etmek mümkündür.

1. Birinci safha, Aziz ve Büyük Atatürk'ün ölümünü takip eden günden (10 . XI . 1938) başlayarak 1 . VI . 1944 tarihine kadar olan müddeti içine almaktadır.

Bilindiği gibi yeni Türkiye'nin kurucusu Atatürk, maddi varlıktan ayrılarak ebediyete intikal ettikten sonra, bu Büyük Adamın eserlerini gelecek nesillere ve ebediyete mal edecek ve Türk kalbinin Atasına bağlılığını bütün kudret ve azametiyle ifade eyliyecek bir âbide yapılması, Türk Milletinin düşüncelerinin en başında gelmekte idi. Nasıl ki Hükümet de hemen çalışmalarına başlamıştır.

Birinci sayfayı ihtiva eden müddet zarfındaki bu çalışmalar, mevzuları ve tarihleri itiba-

riyle rapora bağlı olarak sunulan kronolojik bir cetvelde ayrıca gösterilmiştir.

Cetveli izah yönünden şu bilgileri vermekte fayda görülmüştür.

a) 6 . XII . 1938 tarihinde kurulan birinci komisyonunun hazırladığı 21 . XII . 1938 tarihli rapor üzerine, Anıtın Panteon değil yalnız Ata'ya mahsus bir kabir olması ve bunun Rasattepe mevkiinde inşası neticesine varılmıştır. Bu karar 1939 yılı Haziran ayına tesadüf etmektedir. (7 . VII . 1939)

b) Birinci istimlâk plânı hazırlanmış, 2 . XII . 1939 tarihinde yeni bir komisyon teşkil edilmiş, Komisyon Anıtın kurulacağı yerin topografik haritası, zemin sondajı, proje müsabakası şartnamesi hazırlıkları ve anıtın kurulacağı arazinin istimlâk işleriyle meşgul olmuş ve sahanın tevsi için yeni bir istimlâk plânı yapmıştır.

c) İkinci komisyonun bütün bu tetkikleri ve hazırlıkları 1941 yılı başlarına kadar devam etmiş, 1 . III . 1941 tarihinde proje müsabakası ilân edilmiştir.

Proje müsabakasına giren mimarlar projelerini bir sene sonra yani 2 . III . 1942 tarihinde vermişlerdir. Projeler üzerine tetkikat yapan jüri heyeti kararı 7 . V . 1942 tarihinde Hükümetçe kabul edilmiştir.

Ancak, jüri kararında, bâzı değişiklikler tavsiye edilmiş olduğundan bu değişiklikler birinci mükâfatı kazanan proje mimarlarına yaptırılacak muaddel proje ancak 18 . XI . 1943 tarihinde katiyet kesbetmiştir.

d) Hülâsa, birinci ve ikinci komisyonlarca lüzumlu ve zaruri hazırlıklar ve tetkiklerle projelerin meydana gelmesi için beş sene kadar bir zaman geçmiş bulunmakta ve inşaa işine başlamanın mebdeci olarak 1944 Malî yılı başını ele almak icabetmektedir.

Ödenek ve harcamalar konusu aşağıda tetkik edildiği zaman görüleceği üzere bütün bu süre içinde harcanan para bir milyon küsur li-

radır.

2. İkinci safha 18 . XI . 1943 den 1950 yılına kadar uzamaktadır. Altı yıllık bu müddet zarfında, yine kronolojik cetvele göre, belirtilmesi icabeden noktaları aşağıda arz olunmuştur.

a) Projenin tatbiki işleri 1944 malî yılında, 1 . VI . 1944 tarihinde, Bayındırlık Bütçesine konmuş olan bir milyon liralık ödenek ile bu Bakanlığa verilmiştir.

b) 4 . VII . 1944 tarihinde mimarlarla mukavele akdedilmiş ve 9 . X . 1944 de de tesviye ve hazırlık işlerinin mukavelesi yapılmak suretiyle fiilen işe başlanmıştır.

c) 4 . XII . 1944 tarihinde, 4677 sayılı Kanun yürürlüğe girmiş ve Bakanlığa on milyon liralık yüklenmelere girişme yetkisi verilmiştir.

d) (e) bendinde sözü edilen 4 . XII . 1944 tarihinden 12 . II . 1946 tarihine kadar esas inşaat işlerinin hızla yürütülmesine tekaddüm eden bâzı yeni ve esaslı tetkiklere lüzum hissedilmiştir. Şöyle ki;

Evvela Bayındırlık Bakanlığı zemini en yeni ve memleketimizde daha henüz tatbik edilmemiş olan temel mihaniki usulleriyle tatbika girişmiştir. Bu tetkik 21 . V . 1945 tarihine kadar devam etmiştir. Esas inşaatın ihale mukavelesi de 29 . IX . 1945 te yapılmıştır.

Saniyen, 1944 tarihli özel kanununa göre Ankara şehri tehlikeli zelzele bölgesine dâhil ol-mamakla beraber mevzuun ehemmiyeti dolayısıyla, bu noktanın da her ihtimale karşı ve âzami ihtiyat mülâhazasıyla, incelenmesi lüzumlu görülmüş, teknik üniversitenin salâhiyetli profesörlerinin de iştirak ettiği bir mütehassıs heyet teşkil olunmuştur. Bu heyet Anıtın zelzele tesirlerine dahi mukavemet edecek şekilde betonarme iskelet olarak yapılması neticesine varmıştır. (Rapor tarihi 12 . II . 1946) dır. Bunun üzerine projeler değiştirilmiş ve inşaat ancak bu esaslara göre devam etmiştir.

e) Şu hallere göre 18 . XI . 1943 den 12 . II . 1946 ya kadar geçen iki sene ve üç aylık müddeti, daha çok bir taraftan ödenek verilmesi gibi mevzuata taallük eden işler ve diğer taraftan şakuli ve ufki mukavemet bakımlarından esaslı teknik tetkiklerin yapılması beletmiştir, dense yeridir. Bu arada İnşaat Kanununa taallük etmek üzere yapılan işler, temel etüdüleri neticesinin alınmasına ihtiyaç göstermeyen

tâli kısımların inşası, toprak tesviyesi ve malzeme ihzaratı gibi hususlara inhisar etmekte ve bu müddet içinde yapılan sarfiyat ise bir buçuk milyon lirayı bulmaktadır.

f) Hulâsa asıl inşaata hızla devam imkânının ancak 1946 yılı başlarında husul bulunduğunu kabul etmek doğru olur.

Yüksek huzurunuzda bulunan tasarı tasvip buyrulduğu takdirde inşaatın 1952 yılı sonlarında bitirileceği umulmaktadır. Bu izahlardan anlaşılacağı gibi zamanın yarısını hazırlıklar, bir kısım istimplâk işleri, ilk tetkikler, proje müsabakası şartnamelerin ihzarı, projelerin yapılması için bırakılan müddet, projelerin jürice tetkiki jüri tavsiyeleri ve hile tadilatın yaptırılması, bu tadilatın yaptırılması, bu tadilâta göre jürinin tetkikleri ve buna karar verilmesi, mimarların inşaat ile alâkalarını tesbit eden mukavelelerin yapılması, ödenek mevzuatının kabulü, hazırlık inşaatının ihalesinin yapılması, 150 bin tonluk siklete göre zemin mukavemetinin memleketimiz için pek yeni olan teknik usulle tetkiki, esas inşaatın ihalesinin yapılması, âzami ihtiyat mülâhazalarına dayanılarak zelzele bakımından da mukavemetin incelenmesi gibi idari, teknik ve kanuni işler almıştır. Diğer yarısının dört senesi bugüne kadar yapılan inşaat işlerine ve üç senesi de bundan sonra yapılacak inşaat işlerinin devamına taallük etmektedir denebilir.

Bayındırlık Bakanlığının verdiği malûmat, gösterdiği bâzı misaller ve yaptığı izahlar bu türlü tarihi muazzam eserler için 10, 15, hattâ 20 senelik müddetleri normal olarak kabul etmek icabettiğini belirtmektedir.

II - Ödenek unsuru :

1939 yılından 1949 yılı sonuna kadar Anıt - Kabir için alınan ödeneklerle yapılan harcamaları gösterir bir cetvel rapora eklenmiştir.

Cetvelde görüleceği üzere bunun da iki safhası olup, birinci safhayı ihtiva eden beş senelik devre içinde yani 6 . XII . 1938 18 . II . 1943 arasında yuvarlak rakam (1 824 000) liralık ödenek alınmış ve (1 123 000) lira sarfolunmuştur. Bu miktar sarfiyatın taallük ettiği mevzular şunlardır :

a) İstimlâk bedelleri	958 476 lira
b) Proje müsabakası, sondaj ve müteferrik masraflar	164 884 »

1 123 360 »

İkinci devre ki, 1944 başından 1949 sonuna kadar altı seneyi içine almaktadır. - İçinde bu yıllar bütçelerine 9 627 000 - liralık tahsisat konmuş ve bunun dokuz milyon lirası harcanmıştır. Şu halde bugüne kadar yapılan sarfiyat on milyon lirayı aşmıştır. (10 122 000) verilen ödenğin yekûnu ise 11 450 000 liradır. Bunun (1,8) küsur lirası 1939 ilâ 1943 yılları Maliye Bütçesine ve bir milyon lirası 4677 sayılı Kanunun neşrinden evvel 1944 malî yılı Bayındırlık Bütçesine konmuştur. Bakiye 8,6 milyonluk kısım on milyon liralık taahhüde girişme yetkisi dahilinde olup bundan da (8,22) milyon lira harcanmıştır. Yani on milyonluk yetkiden hâlen 8,2 milyonluk kısmı kullanılmış demektir. On milyon liralık yetki şimdi yirmi dört milyona iblâğ edilmekte olduğuna göre daha 15,8 milyon liralık bir sarfiyat derpiş olunmaktadır. Hulâsa inşaatın heyeti umumiyesi - gerek ilk tetkikler, hazırlıkları, kamulaştırmalar ve gerek inşaat işleri hep bir arada $10,1 + 15,8 = 25,9$ milyon liraya bâliğ olacaktır.

4677 sayılı Kanun hazırlanırken on milyon liralık bir yetki ile iktifa edildiği halde bu gün neden evvelki on milyon liranın hayli üstünde bir miktara lüzum hissedildiği konuları da Komisyonumuzca incelenmiştir.

Yapılan açıklamalara göre :

1. Bakanlık 1944 sonunda on milyon liralık ödenği isterken, filhakika asıl Anıtın ancak on beş milyon liraya çıkacağını düşünmüştür. Fakat harbi takip eden devreye tesadüf edecek olan inşaatın devam edeceği senelerde, 1944 yılının da bâriz emarelerine göre, fiyatlarda mühim nispette inmeler olacağını hesaba katmış ve her büyük işte olduğu gibi, bu inşaat mukavelesini de mütehavvil fiyat esasından yapmıştır. Halbuki harbi takip eden bu devrede beklenen ve umulanın aksine olarak fiyatlar inmemiş, bilâkis yükselmiştir.

2. 1944 yılı sonunda ödenek hesaplanırken bugün Anıt - Kabirle ilgili görülen ve behemahal yapılması uygun sayılan aşağıdaki işleri

hesaba tabiatıyla katmamıştır.

Bu işler ve gerektirdiği ödenekler şöyledir :

a) Heykel, röliyef, müzeyyen yazılar, yağlıboya tablolar ve saire	750 000
b) Yollar	1 000 000
c) Bahçe, park, fidanlık ve sulama tesisatı	2 500 000
d) İstimlâk ve diğer müteferrik masraflar	1 000 000
e) Deprem tesirinin yüklediği fazla masraflar	3 500 000
	<hr/>
	8 750 000

Görülmektedir ki, 1944 senesindeki hesaplarda mevcut olmayan bu yeni işler için 8,75 milyon liraya ihtiyaç vardır.

Yeniden istenilen 15,8 milyon liralık ödenek ile yapılacak işlerin mahiyetiyle istilzam ettikleri giderler ve bugüne kadar yapılmış işler için harcanan miktarlar bağlı 3 ve 4 sayılı cetvelerde gösterilmiştir.

Gerek zaman ve gerekse ödenek bakımından yukarıda izah edilen sebeplere binaen ve Anıt - Kabir inşaatının ikmalini temin etmek gayesiyle tanzim edilen tasarı Komisyonumuzca da uygun görülerek aynıyle kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşülmesi dileğiyle Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Mardin <i>R. Erten</i>	Başkan V. Diyarbakır <i>İ. H. Tiğrel</i>	Sözcü Kastamonu <i>M. Akalın</i>
Kâtip Ankara <i>F. Öymen</i>	Ankara <i>C. Gölet</i>	Bo'lu <i>C. S. Siren</i>
Diyarbakır <i>C. Ekin</i>	Erzincan <i>N. Pekcan</i>	İzmir <i>A. İnan</i>
Kastamonu <i>T. Coşkan</i>	Kırşehir <i>Ş. Torgut</i>	Malatya <i>M. S. Eti</i>
Seyhan <i>A. R. Yüregir</i>	Trabzon <i>A. R. Işıl</i>	Urfa <i>H. Yalman</i>

Anıt - Kâbir İşlerine ait Kronoloji

I - Atatürk'ün Ölümü	10 . XI . 1938
Atatürk'ün Muvakkat Kabre konuluşu	21 . XI . 1938
Bakanlıklar arası Komisyonun teşekkül tarihi	6 . XII . 1938
Bakanlıklar arası Komisyonun rapor tarihi	21 . XII . 1938
T. B. M. M. nin intihabın yenilenmesine karar verdiği tarih	27 . I . 1939
Yeni Meclisin toplanması	3 . IV . 1939
C. H. P. Parti Grubunun yer ve şekil hakkındaki kararı	Haziran 1939
İlk istimlâk kararı	7 . VII . 1939
Başbakanlıkta hususi komisyonun faaliyete geçmesi	20 . XII . 1939
İkinci İstimlâk kararı	20 . IV . 1940
Müşabakanın ilân tarihi	1 . III . 1941
Müşabakanın hitam tarihi	1 . XI . 1941
Müşabakanın temdidi suretiyle hitam tarihi	2 . III . 1942
Jüri kararının Bakanlar Kurulunca tasdiki	7 . V . 1942
Muaddel Projenin Emin Onat ve Orhan Arda'ya yaptırılması hakkında komisyon kararı	5 . IV . 1943
Komisyonca muaddel projenin kabulü	7 . X . 1943
Muaddel projenin Hükümetçe kabulü	18 . XI . 1943
II - Bayındırlık Bakanlığı Bütçesine 1 milyon lira konulması	1 . VI . 1944
Mimarlarla mukavele akdi tarihi	4 . VII . 1944
Yersarsıntısı hakkında 4623 sayılı Kanun	22 . VII . 1944
Tesviye ve hazırlık işlerinin mukavelesi ve temel atma tarihi	9 . X . 1944
4677 sayılı 10 milyon liralık Yetki Kanununun neşri tarihi	4 . XII . 1944
Temel zemininin mihaniki bakımdan etüt edilmesi için yapılan Sözleşme tarihi	7 . II . 1945
Etüdün ikmal tarihi	21 . V . 1945
Esas inşaatın mukavele tarihi	29 . IX . 1945
Teknik Üniversite profesörlerinin de iştirak ettiği komisyonun rapor tarihi	12 . II . 1946

Anıt - Kabir için şimdiye kadar alınan ödenekler ve yapılan sarfiyat

I - Safha : Maliye Bakanlığı Bütçesine konulan:

Sene	Konulan ödenek	Yapılan masraf
1939	250 000.—	168 576.84
1940	668 222.65	668 222.65
1941	385 556.37	136 578.64
1942	265 332.66	16 385.70
1943	255 000.—	133 596.76
Yekûn	824 111.68	1 123 360.59

II. - Safha : Bayındırlık Bakanlığı Bütçesine konulan:

(4677 sayılı Kanundan evvel)

Sene	Konulan ödenek	yapılan masraf	
1944	1 000 000.—	777 469.10	777 469.10

(4677 sayılı Kanuna göre)

Sene	Konulan ödenek	yapılan masraf	
1945	910 895.—	841 800.21	
1946	2 000 000.—	1 791 872.42	
1947	472 138.—	452 801.53	
1948	2 472 138.—	2 413 088.77	
1949	2 772 138.—	2 721 905.41	
	8 627 309.—	8 221 468.34	8 221 468.34

Umumi yekûn

8 998 937.44

No. 3

Anıt - Kabir İnşaatında 1950 senesi başına kadar yapılan işler

	Lira	Lira
I nci safha :		
a) İstimlâk bedeli	958 476	
b) Proje müsabakası, sondaj ve müteferrik işler	164 884	
	<hr/>	
	1 123 360	1 123 360
II nci safha :		
a) İnşaat işleri	8 078 533	
b) Sondaj masrafı	46 952	
c) Harita masrafı	1 950	
d) Sulama tesisi	54 250	
e) Elektrik tesisi	19 559	
f) Park işleri	189 634	
g) Bono faizleri	4 139	
h) Proje mimarları ücreti	233 602	
i) Kamulaştırma	295 495	
k) Müteferrik	74 824	
	<hr/>	
	8 998 938	8 998 938
		<hr/>
		10 122 398

No. 4

Anıt - Kabir inşaatı için yeniden alınacak tahsisatla yapılacak işler

I. - Mozole kısmı	5 500 000
II. - Kabul »	1 750 000
III. - Asker »	500 000
IV. - İdare ve müze kısımları	1 750 000
V. - Arkad	500 000
VI. - Alle ve giriş kuleleri	1 000 000
VII. - Meydan	1 000 000
VIII. - Yollar	500 000
IX. - Park işleri	2 000 000
X. - İstimlâk ve diğer masraflar	1 000 000
Gayrimelhuz masraflar	300 000
	<hr/>
	15 800 000

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Atatürk Anıt - Kabri inşasına dair 4677 sayılı
Kanuna ek Kanun tasarısı*

MADDE 1. — Atatürk Anıt - Kabri inşası için 22 . XI . 1944 tarihli ve 4677 sayılı Kanunla verilmiş olan (10) milyon liralık gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişme yetkisi (24) milyon ve yıllık ödeme miktarı da (4) milyon liraya çıkarılmıştır.

Faizleriyle birlikte (14) milyon lirayı geçmemek üzere yeniden bono çıkarmıya Maliye Bakanı mezundur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bayındırlık ve Maliye Bakanları yürütür.

Başbakan
Ş. Günaltay

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
Nihat Erim

Devlet Bakanı
ve Dış. B V.

Milli Savunma Bakanı
H. Çakır

Dışişleri Bakanı

Milli Eğitim Bakanı
T. Banguoğlu

Eko. ve Ticaret Bakanı
Vedat Dicleli

G. ve Tekel Bakanı

Ulaştırma Bakanı
Dr. Kemal Satır

İşletmeler Bakanı
Münir Bırsel

Adalet Bakanı

Fuad Sirmen

İçişleri Bakanı

E. Erişirgil

Maliye Bakanı

I. R. Aksal

Bayındırlık Bakanı

Ş. Adalan

Sa. ve So. Y. Bakanı

Dr. K. Bayizit

Tarım Bakanı

Cavit Oral

Çalışma Bakanı

Reşat Ş. Sırer